

Előfizetési díj.

időkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

AZ ÉRTÉKESB CÍKKEK DIJZATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hóvá az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

a
„KELET”
politikai és közgazdasági napilap
1876. hatodik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt
Félévre	8 frt
Negyedévre	4
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalványral alólírt könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet” kiadója.

Kolozsvár, 1875. jan. 1

(B-n.) A lefolytév a reformok megkezdésével végződött s az új évrnek, melynek küszöbét átlépjük, a reformok létesítése évrnek kell lennie, ha azt akarjuk, a mit akarnunk kell, hogy hazánk és nemzetünk az európai mivelt államok és nemzetek sorában állandóan helyet foglaljon.

A kezdet nehézségein talán már túl estünk, de az egyes reformok megalkotása és különösen életbe léptetése elé még sok és nehezen legyőzhető akadályokat lehet és fognak is górdítani azok, kik a vidéki torony- és kiféle gravitáló nemzetiségi érdekeket képviselik, úgy azok is, kik ha nem is hiszik, de híresztelik, hogy anyagi áldozat nélkül csupán belügyeink ujra szervezése által rendezhetjük pénzügyeinket.

Ily küzdelmes év első napjaiban okvetetlen akarunk ellen is némely aggodalmak támadnak keblünkben az iránt, ha valjon lesz-e kormányunkban, parlamentünkben s magában a nemzetben elég szilárd akarat, elszántság és áldozatkészség a szükséges reformok keresztülviteléhez.

Mi tudjuk, hogy mindenekfelett a ministerium és parlamentünk többségének vállaira nehezkedik a felelősség terhe mindazokért, a mik ezen évrben történni fognak, egy a mulasztásokért is.

Épen ezért úgy hisszük, hogy a többségben levő szabadelvűpártnak legelső kö-

telessége a helyzet legapróbb részleteivel is megismerkedni s azután rendre eltakarítani utból a szabadelvű reformok elibe górdított akadályokat.

Első sorban a szélső jobb ellenzék fogja utját állani a reformok egyenmelyikének. Mi szeretnők megmagyarázni ezen párt vezér-férfiainak, hogy egy conservatív pártnak nem lehet hivatása minden reformot csak azért, mert reform, ellenezni s különösen nem volna ez helyes a magyar conservatívek részéről, kiknek már csak azért is támogatni kellene a józan reformokat, hogy azután legyen mit conserválniok. Jelenleg nem lévén mit conserválni, a szélső jobb ellenzék eljárása a reactio színét hordja magán.

Összintén ohajtjuk tehát, hogy aszél-só jobb ellenzék „levetkezze az ó-embert” s felöltözzön az új embert” azaz régi hibáitól megtisztulva lépjen 1876-ban a politikai küzdőterre.

Ha azonban ohajunk nem teljesülne, pártunk vezérférfiainak gondoskodni kell arról, hogy ezen párt csábító tanai, milyek a „nem fizetünk” hangoztatása, különösen a vidékeken mennél kevesebbnek találjon hitelt; s ezt nem tudjuk eléggé ajánlani képviselőink skormányunk figyelmébe, mert az anyagi áldozatok ellen, itt a vidéken sikerrel lehet igatni s már is mutatkozik némi sikere.

Szóval mi azt hisszük, hogy a szélső jobb ellenzékkel szomben loyális, óvatos, de határozott eljárás a legjobb taktika, hogy az illetők belássák, miszerint pártunk el van határozva a szükséges reformokat, ha kell nálok nélkül is létesíteni.

Második sorban a vidéki torony és nemzetiségi érdeket fogják segítségül venni az illetők. Mi ezekkel szemben is a határozott, de e mellett ildomos taktikát tartjuk leghelyesebbnek, hogy meggyőződjenek azok, kik a vidéki érdekeket felé helyezik a közérdeknek, hogy specialis kivánságaik nem fognak sikerülni, s azok, kik állam-ellenes nemzetiségi aspiratiókat táplálnak, belássák, hogy a többség egyik nemzetiség ellen sem igazságtalan, de érez magában elegendő erőt, azokat, kik Magyarország államiségát és egységét támadják meg, rendre utasítani.

Rövidbe foglalva: egy oly év küszöbén állunk, melynek folyama alatt végkép eldől a szabadelvű párt sorsa, ha sikerül compact együtt tartva haladnia reformok terén, több évekre megszilárdulva, egyöntetű szabadelvű reformok létrehozatala által reorganisálhatja belügyeinket és rendezheti financiaiánkat, míg ha a szélső jobb ellenzékét egy, a nemzetiségeket más nemű concessiókkal akarná leke-

nyerezni, vagy legalább lecsilapítani, okvetlenül egymásba nem illő reformokat hoz létre, melyeknek következtében kormányzatunk a jelenleginél és nehezkesebbé válik.

A szabadelvű pártnak nehezíti állását az is, hogy a szélső jobb ellenzék, a mint még ma látszik nem hajlandó illetékes álláspontját elfoglalni s ennél fogva vitatkozásainak nincs azon ohajtott eredménye, hogy az eszméket tisztázza, hanem e helyett elbizakodottá teszi pártunkat, mi könnyen oda vezethetne, hogy az egyes reformkérdések eldöntése alkalmával magában pártunkban alakulnak apróbb árnyalatok; már pedig azt volt módunk tapasztalni, mennyire veszedelmes ez egy párt-ra nézve.

Veszedelmes lenne a szabadelvű pártnak árnyalatokra darabolása azért is, mert a kormány nem bízhatván a pártban, kénytelen volna kellenél gyakrabban tárcza-kérdéssé emelni egyes tulajdonképen másodrangú kérdéseket is.

A magyar embernek természete, hogy a vész perzeiben együtt tart, de hamar elhárítottnak hiszi a bajt s akkor újból szerte húz.

Igen kérjük a pártunkhoz tartozó képviselő urakat, ne higgyék, hogy a bajokon túl vagyunk s ne engedjék a visszavonást magok közt lábra kapni, hogy lehessen áldást várni új évi munkálkodásoktól.

Törvényjavaslat

a birtok-szabályozás, tagosítás és mezeti utak szabályozása körül követendő eljárás iránt, az erdélyi részek összes és a körösbányai törvényszéki kerület területére nézve.

III. Szakasz.

A birtok-szabályozási hatóságokról s jogosultságokról általában.

20. §. Az 1871. évi LIII., LIV., LV. törvények határozmányai szerint szabályozandó minden úgy a királyi birtok-szabályozási hivatalok hatáskörébe tartozik.

21. §. Minden olyan urbéri ügy, mely e törvény hatályba léptének napjáig jogérvényűleg még befejezve nincs, vagy e törvény 1. §. g.) pontja értelmében eljárás alá vonandó: a szerint a mint valamely elsőfolyamodású kir. törvényszéknél, vagy pedig a kir. tábla előtt fekszik elintézés végett, az illető birtok-szabályozási hivatalhoz, vagy pedig a birtokszabályozási főtörvényszékhez teendő át.

22. §. A birtok-szabályozási hivatal-

lok által kiállított okmányok, itéletek sat. teljesen egyenlő sorban állanak a törvényszéki iratokkal.

23. §. Első folyamodási birtok-szabályozási hivatal 10 állítatit föl, és pedig Déván, Nagyenyeden, Nagyszebenben, Brassóban, Seps-Szent-Györgyön, Udvarhelyen, Maros-Vasárhelyen, Kolozsvárt Deésen és Beszterczén. Minden egyes ily birtok-szabályozási hivatal területét egy külön rendelet szabja meg, melyet a földmívelési, kereskedelem- és ipartügyi miniszter ad ki, egyetértve az igazságügyi miniszterrel.

Második folyamodásilag a birtok-szabályozási főtörvényszék, Kolozsvárt működik, harmadik folyamodásul pedig a m. kir. legfőbb törvényszék Budapesten.

24. §. A birtok-szabályozási hivatalok személyzete áll: azon m. kir. elsőfolyamodású törvényszék elnökeiből, melynek székhelyén az illető birtok-szabályozási hivatal van.

A kereskedelmi, ipar- és földmívelésügyi miniszternek azonban jogában áll a hivatal elnökévé azon megye főispánját nevezni ki, melyben a birtok-szabályozási hivatal fekszik, mihelyt erre a főispán személyét teljesen alkalmasnak tartja.

Áll, továbbá, a birtok-szabályozási hivatal személyzete 2 bíróból, 2 gazdasági ülnökből, és annyi szakbiztosból s műmérnökből, a hány a hivatal területének megfelelő. Ezeken kívül minden hivatalnál van egy kir. földbecslő, egy könyvvezető, egy segéd, egy levéltárnok, ki egyszerűsmind iroda-igazgató is; ennek egy segéde; két-három irodatiszt és egy hivatal-szolga.

A főtörvényszék áll 1 elnökből, 3 bíróból, 3 gazdasági ülnökből, 2 főszakbiztosból; 2 királyi főmérnökből, 1 elnöki titkárból, 1 levéltárnokból, ki egyszerűsmind iroda-igazgató is; ennek egy segédjéből, 3 iroda-tisztból és 2 hivatal-szolgából.

A bírának, elnöki titkárnak és a szakbiztosoknak bírói vizsgálatot kellett állaniok; ez utóbbiaknak pedig még azon felül bizonyos gazdasági ismeretekkel is kell birniok s az urbéri törvénykezést teljesen kell ösmerniök.

A főszakbiztosoknak az urbéri eljárásban kell otthonosnak lenniök s ezen kívül magasabb gazdasági képzettséggel birniök.

Kir. főmérnökök és mű-mérnökök csak okleveles mérnökök lehetnek, kik a tagosítási ügyekben már hosszabb ideig foglalatosskodtak.

A földbecslőknek vizsgálatot kellett

valamelyik állami gazdasági tanintézetnél tenniök.

A főtörvényszék és birtokszabályozási hivatal gazdasági ülnökeinek ki kell mutatniok, hogy a jogi tanfolyamot végezték s azonkívül, mint gyakorlati gazdák is ösmertettek.

A könyvvezetői személyzetnek igazolnia kell készségét az állam-számviteltanból.

A birtokszabályozási főtörvényszék elnökét a Felsége nevezi ki a kereskedelmi, ipar- és földmívelésügyi miniszter előterjesztésére, ki azonban köteles az előterjesztést az igazságügyi és a belügyi miniszterrel egyetértve tenni meg.

A birtokszabályozási főtörvényszék elnökének ajánlatára ennek elnöki titkárárt a kereskedelmi, ipar- és földmívelésügyi miniszter nevezi ki, egyetértve az igazságügyi miniszterrel.

(Folyt. kövötk.)

Magyar lapok szemléje.

A „Pesti Napló” a közös hadsereget elég drága kincsnek tartja arra, hogy a kebelében történő dolgokkal gyakrabban foglalkozzék; s a napokban az előléptetési rendszerre s a vezérkar szervezetére vonatkozólag megjelent új szabályzatok, oly mélyreható intézkedéseket köpeznek a hadsereg szervezetében, hogy fokozott mértékben felhívják magukra egész érdeklődést. Az előléptetési rendszer egyik leghatalmasabb rugója annak, a mit a tisztikar hangulatának nevezhetni. A szolgálati sorban való előlépést tevéen szabálylyá, a jelenlegi gyakorlathoz képest jelentékenyen megszorítja a soron kívüli előléptetést. S egyik nagyon helyes intézkedésben gondoskodik arról, hogy a külön állományokat képező tisztikarok közt az előléptetésben a mostanihoz hasonló aránytalanságok elő ne forduljanak. A vezérkar szervezetét szintén fontos. A vezérkar állományát csak első osztályú századosoktól felfelé menő rangban álló tisztek fogván képezni, ezek több évi szolgálat után fognak ezen karba lépni. Gondoskodva van arról is, hogy a vezérkar törzstisztek ismét rövidebb vagy hosszabb időre kihelyeztetésének a különböző fegyvernemekhez. Ez biztosítja a vezérkar organikus összeköttetésben maradását a sereggel és a csapatok szolgálatával. Magasabb katonai szempontokból fontos okok hozhatók fel a vezérkarnak illetén szervezése mellett. A poroszok nagy készütségüket a mult háborúkban ép oly mértékben köszönik hadügyi adminisztrációjuknak, mint vezérkaruk előkészületeinek. Ha ez intézmény élére sikerül oly tábornokot állítani, a ki a porosz Moltkéval némi szemlémi rokonságban áll, az eredmény el nem maradhat.

is megemlékszik s melyet a napkeleti bölcsék Jézusnak vittek. Desaintange mondja:

„Mais elle pleure encore, et de legorge humide, La Myrre aux doux parfums distille un orfride.”

Elvitázhatalan az, hogy a myrtus a görögöknél becsben állott s az Vénus tiszteletére szentelt fá volt. Vénus ugyanis — a monda szerint — a tenger habjaiból meztelenül Cythere szigetére szállott ki s egy myrtusfa mögé rejtőzött el.

Mások szerint Páris bíráskodása alkalmával az istennő myrtuskoszorút hordott. Szépsége győzelmének emlékéül a myrtust kedvenczévé emelte s nem ritkán magát „Myrtéa”-nak is nevezte.

Mindez — a mint a hir tartja — nem szolgált akadályul arra, hogy a kedves ágak büntető eszközre össze ne fonassanak, Psyché e vesszőkkel verték meg, minthogy épen oly szép akart lenni, mint kedves anyósa.

A Vénus tiszteletére april elején rendezett ünnepélyek alkalmával myrtuskoszorúkkal látták el magokat. Lakadalmak alkalmával völgyöny és mennyasszony myrtuskoszorút viselt, még pedig ama ritka különlegesség ágaiból, melyet Cató szerint „Myrtus conjugula”-nak neveznek.*)

*) Az ósidőkben völgyöny és mennyasszony a szüfa (Vilex agrus castus) v. Abrahám fájának ágával koszorúzták magokat s boldogságot szerző varázseszköznek tartották. A myrtuskoszorú csak későbbi időben jött szokásba.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A myrtus története.

— Strantzól —

A kis levelű, mindig zöld myrtusnak, melynek illatos ágait ama végzeteljes koszorura használják, mely két szívet boldogságra és szenvedésre állandóan összeköt, gyökerei, épen mint a rózsáé, a különböző népek életének és cultusának mondáiban és költeményeiben rejlenek s visszavezetnek a teremtés napjaira, miután egy arab hagyomány szerint Ádám, midőn a paradicsomból kiűzetett, az illatos, mindig zöld myrtuságakat magával vitte, hogy legalább egy sarjat birhasson öröklő a föld érdemének dícsőségéből.

E mondában, azon jelentőségénél fogva, melyet a myrtusnak ósidőktől fogva tulajdonítanak, egy különös varázs relik; mindig zöld levelei a paradicsomi boldogság remény zálogát képezik, melyet mi e földön csak e szerelemben találunk ujra fel.

Más adatok szerint a myrtus hazája Persia, a honnan a régi időkben Egyiptomba vitték.

Nincsenek részletes adatok arról, hogy e virág az egyiptomi életébe és cultusába mily jelentőségénél fogva szövéődött be; mindazonáltal még ma is lehet az emlékköveken látni azon diadalmeket, mely menetök előtt

asszonyi alakok foglaltak helyet, zene és tánc mellett, myrtuságakat tartván kezökben s így elfogadhatjuk azt, hogy a myrtus az egyiptusiakra nézve, mint később a zsidókra nézve, igen fontos növény lehetett.

Theophrast és Plinius többször megemlékeznek arról, hogy a myrtus Egyiptomban előfordul, hol azonban ma csak nagyon elcsalagolt állapotban található a városi kertekben.

A mily keveset tudunk az egyiptomi myrtusról, annyival tisztább előttünk, hogy a zsidóknak iránta való tisztelete mily költői; ók a myrtust egy szent fának tartották, jóllehet ez nem a kislevelű myrtus (myrtus communis), hanem egy különlegesség, a széles levelű ugynevezett zsidó myrtus volt, melynek hazája Judea.

A zsidóknak szabályilag előirt fajok a myrtus volt, melyet ünnepélyek alkalmával a czeremoniáknál használtak, minek következtében azokat Judeában és Palästínában nagy terjedelemben ápták is.

Zachariás az Izrael ujra születését kijelentő angyalt, a myrtus bokrok közepette látta. S hogy a kijelentés valósulhasson, a szent könyvek tanúsításaszerint, a myrtus folytonosan nagyobb terjedelmet nyert.

A zsidók a myrtust, „Aboth”-nak hivták. A szent iratok a czirommal, pálmával s a szomorú füzzel együtt említik.

A zsidóknak meg volt engedve, hogy magokat a „jóság gyümölcse”-ivel (czirom),

pálmaágakkal (Phoenix dactyliflora), myrtussal (Aboth) s szomorufüzgakkal (Salix babylonica) ellássák.

A zsidók ünnepei hét napig tartottak, s ezalatt sátraik zöld myrtussal gazdagon voltak ékítve.

A fennemlített növényeket együtt e néven nevezték: „Argang minim”; s az istenségnek a teremtményekkel való egyesülése jelképeül tekintették. A cziromfa (Esrog) az alkotót magát repraesentálta, a pálmaág (Iovliff) a teremtés szellemi részét, a háromlevelű myrtus (Aboth) az eget és rendszerét, s a szomorú fűz a földet számos lakóival.

A myrtuság a béke symbolumánál szolgált, az ó-testamentum ily értelemben többször említi.

A halottakra is myrtus koszorúkat tettek, míg az egyházatyák ezt mint keresztényellenes szokást eltiltották, azonban ez sikerre nem vezetett.

Igy szövéődött össze e fa, a föld egyik legrégebbi népének életével s vallási szertartásaival s a szerető nemzedék felett folyvást gyakorolja szent varázsát, jelentőségét teljesen ékesítvén a mennyasszonyok fejét.

A görögök más képzelemmel voltak e fa iránt. Egy ily növény nem a földből származtatott, hanem egy magasztos istennő akarata folytán létesülhetett.

Minerva kedvenczéről, Myrsinéről, a bájos atheni nympháról azt tartja a mythos, hogy mivel karcsu és ügyes volt s a futásban és küzdésben az istennőt is felülmulata, Minerva

Jövő számunk a közbeeső ünnep miatt kedden jelenik meg.

Az „Ellenőr” szükségesnek tartja kimondását annak, hogy csak az lehet magasabb központi tisztviselője a megyének, a ki bírván az egyébként szükséges külön qualificationnal is, bizonyos ideig szolgabírói tisztviselőt viselt. Az alispántól és a főjegyzőtől még lehetne ezenkívül bizonyos idő múlva követelni azt is, hogy a magasabb adminisztrációban áll. közp. szolgálat által kellő jártasságot sajátított legyen el s bírjon valamely magasabb gradusával az elméleti képzettségnek. A mi az al-öb. közigazgatási tisztviselői qualificationját illeti, leggyakorlatiabbnak azt tartja, hogy jövőre minden közigazgatási tisztviselőtől megköveteltesse a jogvégzettség, a gyakorlati bírói vizsgálat és a politikai államvizsgálat. Az első alkalommal, mint átmeneti kiegészítő, kivételesen megengedhető volna a jogvégzettség kimutatása nélkül való gyakorlati vizsgálat, valamely erre összerakott állami bizottság előtt s a tíz évig szolgabírói tisztviselőt viselt egységnek elengedhető volna ez is.

A „Hon” nem hallgathatja el, hogy az önkényesi intézmény ellen egy nagy sakkhúzás van az új rendszámban. Eddig is meg volt nehezítve az önkénteseknek a tisztikarba jutás a vizsgálatokkal: most még jobban meg lesz nehezítve az előléptetési rendszabállyal. E szerint az önkéntesnek nemcsak a gyakorlati és elméleti vizsgálatot kell jól kiállani, de tisztán nem nevezhető ki még akkor sem, mind addig, míg: 1) Kinevezendő tartalék hadapród van. 2) Biztos és tisztas állást ki nem mutat. 3) A tisztikar által erre méltónak nem jelenítik ki. Ha pedig főhadnagy akar lenni, ki kell állania: 1) nemcsak három fegyvergyakorlatot; de 2.) saját költségén még hat hónapi „praktische Erprobung”-ot. Azt hiszi, hogy ha még tekintetbe veszi azt, hogy az önkényesekre a soron kívüli előléptetés kedvezménye ki sincs terjesztve, hanem az egyes konkrétan statusokban csak akkor léptethető elő az önkényes tiszt, „a békélábban álló tartalék”-ban, ha a „hadilábban álló tartalék”-ban hiány van a tisztikarban, és történik az előléptetés „rang” sorozatban, akkor meggyőződik, hogy a mi eddig tényleg történt, az ezentúl rendszerré lesz téve és az önkényesektől nemcsak a kedv, de a lehetőség is el lesz véve, vagy legalább nagyon megnehezítve arra, hogy tisztékké legyenek. Hogy így, első sorban a magyar intelligencia lesz kiszorítva a tisztikarból, az kétségtelen.

KÜLFÖLD.

Kolozsvár, 1875. decz. 31.

Deczember 6-án nyílt meg az amerikai Egyesült Államok 44-ik congressusa. 1859 óta, mikor Orr elnök (Délcarolinából) lépett az elnöki székbe, vagyis a 35-ik congressus bezárta óta nem volt az Egyesült Államoknak nemzeti kormány, melynek minden factora — elnök, senatus, képviselőház — nem lett volna republikánus. Most a washingtoni capitolnak képviselőházi szárnyát ismét demokráta többség foglalja el. Az alsóházban múlt év novemberében választott 299 tagja közül 179 esik a demokráta, 107 a republikánusokra, 13 független. De másként áll a senatusban a dolog. Itt még mindig a republikánus többség tartja kezében a jogkört, mely, habár az előbbi senatusi többséghez képest jelekenyen megcsappant, a senatorok összes száma mellett még mindig 14-et tesz.

De nem csak a szerelemnek, hanem a házasságnak is méltó jelképe volt a myrtus. Pansias beszéli, hogy Pelops, Tantalusnak fia, Venusnak Zemoonon egy zöld myrtusból álló oszlopot állíttatott, hogy ezáltal Oenomaus leányával, Hippodamiával való egybekelésére, a jóváhagyást kivihassa. Azon házak ajtái, a melyekben lakadalmak tartattak, myrtuságakkal ékesítették.

Az athenai tanács, tekintélyének jelül myrtus-koszorút hordott s a kérelmezők részvét ébresztése tekintetéből, kezökben myrtusággal jelentek meg.

A görög hadakozók, kik a harc alatt vérméltó győzelemhez is jutottak, babérkoszorújukba myrtuságakat kellett hogy belefontanak, hogy ezáltal Mars és Venusnak együttesen hódoljanak; az isthmosi játékok győzött is myrtussal koszorúzták. Az elesett hősek emlékkövét is evvel díszítették, jelül annak, hogy szeretettel emlékeznek meg róla.

Tulajdonképen az a szokás volt, hogy a ki Aeschilos vagy Simonides verseit szavalta, előbb egy myrtus koszorút kellett hogy felleve; ily nagy tisztelettel viseltették a marathoni és salamiszi dicsteljes hősök iránta görög tragédia átváltozása.

Simonides Anakreon barátja, s az éneket kedvelő zsarnok Hipparchus kedvence volt.

A görögök költőiket tisztelték, az éneket a myrtus Venusnak kívül különösen Ceresnek, Proserpinának, s Bacchusnak volt szentelve, s a myrtus a repény borostyán helyébe lép, mely mint a Bacchus és Ceres

Az alsóházban az elnökválasztásnál mérkőztek meg a pártok. A demokráta Kerr Mihályt választották meg (Indianából) 173 szavazattal — a republikánus elnöki jelölt: Blaine e 106 szavazata ellenében, ki a mult képviselőháznak elnöke volt.

Grant elnöki üzenete decz. 7-én olvastott föl az alsóházban s nagy tetszést aratott annak főleg azon passusa, mely annak szükségét hangsúlyozza, hogy a közköztetés megszabadításáért az egyházi befolyásoktól.

A szerb szkupstinának ismét zivataros ülése volt e hó 16-dikán. Mintegy három hónap előtt ugyanis két szerb állampolgár, „a kik kereskedelmi ügyekben és rendes utlevelekkel ellátva Boszniába utaztak, a török hatóság által internáltak.” Az ez iránt több képviselő által betervített interpellációra azt felelte Pavlovics külügyér, hogy ő kérdést tett az ügyben Serajevóban, az ottani török kormányzóval, és ettől azt a választ kapta, hogy az elfogottak a lázadás ügye mellett agítáltak s hogy nem bírtak törvényes passusokkal. A szabási politikai hatóság — a hová az elfogottak valók — azt a felvilágosítást adta, hogy az illetők tekintélyes polgárok, család atyák, s többször megfordultak ezelőtt Boszniában kereskedelmi ügyekben és rendes utlevelekkel látták el magokat. Miután a miniszter lépése a válnál nem vezetett semmi sikerre, utasította a konstantinápolyi szerb ügynököt, hogy az elfogottak kiszabadítására vesse közbe magát a portánál.

Egy képviselő hivatkozva történeti példákra, melyek szerint oly esetek, mikor a sértett fél nem kapott azonnal elégtételt a sértő féltől, hadiuzenet indoklást szolgált, hangsúlyozta, hogy a miniszternek erősebben kellett volna fellépni. Ez eléggé jó alkalom lett volna arra, — mondá a képviselő — hogy a porta egész Európa előtt mint garantizozott szerződészek erőszakos megszegője tüntetessék föl. Pogovics és Boskovics képviselők erre előadták, hogy a törökök miként raboltak egy nőt Usica vidékéről és miként rabolták ki Milotevics képviselő házáat, miként zárták el a Drinát, stb. Ilyen és ehhez hasonló tetteikért visszatérést követelnek. „Ha — mondá Boskovics — azt akarjuk, hogy némi joggal bírjunk és ha mint állam akarunk fenállani, akkor legyünk vitézek és védjük meg jogainkat. Dsorovics kétértelmű abban, hogy az elfogott szerbek még életben lennének. — Ha pedig már halottak volnának, akkor van Szerbiában elég török, öljük le ezeket és meg van elégtételünk!”

Knezevics az erőszak alkalmazását ajánlja, ha az elfogottak 14 nap alatt szabadon nem bocsáttanak. — Sretskovics arra figyelmeztet, hogy nem volna méltó a szerb államhoz, hogy banni el a Szerbiába jövő törökökkel mint ezek bánnak a Törökországba vándorolt szerbekkel. Milovanovics a szélsőbaloldaról ezeket mondja: ha az állam nem képes oltalmat nyújtani, a nép fog magának elégtételt szerezni. „En török ruhába öltözöm, átkelök a határon és bosszút állok.” Milosavics sötét színekkel festi a bánászmódot a török lőrtőnkben, melyet a fogoly egy hónál tovább nem képes eltűrni. Ezért ezt kérde: „Mit ér nekünk a kormány, mit az állam, ha nem képes nekünk oltalmat nyújtani? Jobb meghalni, mint a törökök gaztetteit végig nézni!” Szóval a szenvedélyek magasra csapkodtak s attól lehetett tartani, hogy tettegességekben fognak kitörni Törökország ellen. De

ünnpélyek egyesítője foglalt helyet. Az eleusisi ünnpélyek hatodik napján, Bachust, mint egy gyermeket, Jakchos nevű alatt, myrhus koszorúval fejt, Ceres templomába vitték, hol a következő éjjelen dícsőitették, s tiszteletére egy hymnust énekeltek el. Az istennő is az eleusisi templom szentélyében myrhus koronát hordott, s e templom papjai is myrtus koszorúval láttattak el.

A szabadság játékaik alkalmával körmeneteket tartottak myrtus koszorúkkal megarkott szekerekkel, s Krétában és Korinthusban a holdistennője Európa tiszteletére egy ünnpély ülték, Helladia nevű alatt, mikor ünnpélyes pompa közt egy húsz rőf hosszú myrtus koszorút hordoztak körül.

az emberi kebel isteni adományának forrásául tekintették, ezért vig ünnpélyek alkalmával a myrtuságakkal díszített lant kézzel-kézre járt. Mindenik vendég eleget kellett hogy tegyen azon felhívásnak, hogy szerelmes verset rögtönözzen.

A régiek a myrtuskoszorút „Naukratid”-nek is hívták, őket a következő eseményről fogva:

Egy Herostratus nevű, naukratiai kereskedő, egykor, miután Venusnak egy kis képét Cyprusban megszerezte, Naukratiba visszautazott. Nem messze az egyiptomi partoktól egy hatalmas fergeteg keletkezett, mely a hajónépét enyészettel fenyegette.

Félelemtől eltelve a legnagyobb szükségben, könyörgve, az istennő képe körül selegtelkedve, Cythere népszerűtlenét, s a hajó csatlakozásától zűb nyitották ki.

lecsillapodott, mikor a külügyér biztosítá a kamarat, hogy lépéseket teend, miszerint a konstantinápolyi szerb ügynök erősen lépjen föl. „A repressálókra — mondá a miniszter — nem lehet gondolni, mert háborúra fognak vezetni.”

Egy szó a kolozsvári közhídkérdéséhez.

(S.) A városi költségvetés tárgyalása alkalmával a közhídkérdés építésének kérdése egy lépéssel előbbre haladt. Ugyanis míg eddig a közhídkérdés a városbáza, redout s más építkezésekkel együtt és egyszerre volt tárgyalandó, most egyik gyűlésében a városi bizottságnak, a közhídkérdés a többitől el lett választva, s a polgármesternek meg lett hagyva, hogy azt előkészítve, egy legközelebbi közgyűlés napirendjére tűzze ki tárgyalás végett.

És egy helyesen is van így, miután a közhídkérdés építése egészen más alaptól lesz fedezendő, mint az említett más építkezések. Ha jól tudjuk, még e év tavaszán határozattá emelte a városi bizottság, hogy a közhídkérdés építésére a város értékpapirait s a nyugdíjalapot használja fel s a többi építkezéseket, mint városbáza, redout, a Nagy Szamosra tervezett hidat, stb. az elvileg már elfogadott kölcsönből fogja fedezni.

E határozatával a bizottság nemcsak elősmerte ez intézmény közgazdasági fontosságát, de egyszerűságot kimondotta azt is, hogy az ügy sürgős, hogy azt tovább halasztani nem akarja.

Most tehát az ügy előkészítését végezt a polgármester ur kezébe van bocsátva, s talán rövid idő alatt a közhajítás szerint meg is lesz oldva.

A közhídkérdés közgazdasági fontosságát említve — miután vannak olyanok is, kik nem tekintik azt egyéneknek, mint egy, a mészárosok zaklatására vagy megszorítására felállított intézménynek — próbáljuk meg azt kissé bővebben tárgyalni.

Mindannyian emlékezünk rá, hogy a városunkon átmenő vasutvonal építése alkalmával egy munkának mint minden egyéneknek de különösen az élelmi cikkeknek ára mind rohamosan felemelkedett 50, némely cikknél 100% ival is! A hus árá, mint egyrés s ily időben különösen keresett cikké, természetesen szintén emelkedett, s ez emelkedett árt megtartotta akkor is, midőn a legközelebbi pénzvisszonyok következtében mindenek ára újra lejjebb szállott, s az emelkedett ár fungál ma is, midőn a gazda panaszol, hogy nem tudja marháját eladni.

S mi az oka ennek?

Nézetünk szerint az, a mi oka annak, hogy ma Kolozsvárt úgy fizetjük a húst, mint — leszámítva a szállítási költséget — fizetik Bécsben: a verseny hiánya.

A nélkül hogy hosszasan időznünk e sokakra nézve kényes pontnál, egyszerűen kimondjuk, hogy a fogyasztó közönségre nézve annyira előnyös versenyt egyese gyedül a közhídkérdés felépítésével lehet csak megteremtteni.

A közhídkérdés megnyílásával — midőn a vállalkozóknak magán vágóhidak felállítására és fentartására, s más hasonló befektetésekre üzleti állótköre nem lesz szükség — a husárak mindenesetre lejjebb fognak szállani a lassanként kifejlődő concurrentia következtében.

tek, melyek a hullámoktól megvédték őket.

A mint a kikötőt szerencsésen elértek, a legénység az illatos ágakból azonnal koszorút kötött, s Herostratus ünnpélyes menettel vitte be a képet és a myrtusokat az istennő templomába, hol gazdag áldozatot mutatott be; egyszerűen egy ünnpélyes lakomát rendezett, mely alkalommal a vendégeknek, a myrtus oltalmazó ágából koszorukat kötött s azokat talismánul átadta, melyek ez időtől kezdve „Naukratid”-eknek hívták.

Troizen közelében van egy myrtus, mely alatt Minos és Pasiphae leánya: Phádra, Theseusnak szerencsétlen neje, álomra merült; fogadott fia Hippolyt, kit ő szeretett, midőn két-két szekérén vadászatra ment, csak távolról nézte; e miatt szerelmi fájdalomában hajfonálának arany tüvel a myrtus leveleit mind átszurta s azután annak ágaira magát felakasztotta.

A kétségbeesett Phádrának tüzsurásai még mai nap is láthatók, ha egy myrtus levelet a világosság felé tartunk.

Phádra halála után e szomorú helyen egy templomot emeltek, mely Venusnak lett szentelve. A myrtust Venusnak kisérei, a Gratiák is igénybe vették, ezeknek szobrai egy része, egy myrtus-ág s egy koczká volt, a szépségnek, a szerelem érzetének s az ártatlan fiatalságnak jelképül.

Azon egyének, kiknek tiszteletére ünnpély rendeztetett, mihielyt az ünnpély helyiséget átlépték, virággal vegyített myrtus-koszorút kellett, hogy feltegyenek, jelül annak, hogy a részükre jutott tiszteletet méltányolják.

Iparosainknak azonban nincs mit tartaniok e concurrentiától, mert csaldók ki azt hiszi, hogy e verseny következtében a befektetett üzleti forgótko nem hozza meg a % azon maximumát, mint jelenleg. Az élelmi cikkek forgalmánál ugyanis tapasztalt tény az, hogy az ár csökkenésével a fogyasztás gyarapodik. És ez áll különösen egy oly nélkülözhetlen cikknél, minő a hús. E szerint tehát tökéletesen mindegy lesz az iparosnak, akár kevesebbet adjon el nagyobb % mellett — mint jelenleg — akár pedig többet bár, kevesebb % ival.

A közhídkérdés intézménye tehát nem fog a mészárosok anyagi érdekeibe ütközni, mint tévesen sokan hiszik, dacára annak, hogy a hús-árakat lejjebb szállítja. A hús árának csökkenése pedig a szegényebb osztálynak is lehetővé teszi az arval való, a jobb táplálkozást, a mi pedig a 19-ik század, a munka századában hogy mily végtelen fontossággal bír, mind közegészségügyi, mind magasabb állami szempontból is, felesleges hosszasan bizonyítani.

Közegészségügy tekintetében pedig még előnyös ez intézmény azért is, mert csakis rendszeres vágóhid mellett lehet a húsvizsgálatot folytonosan és megfelelőleg eszközölni, a mi pedig minden időben, de különösen állatjárvány idejében, felelt fontos.

A fentebb röviden előadottakon kívül még fontos a közhídkérdés létesítése a baromvadászok rendezése tekintetéből is. A miniszterium e tárgyban leiratot is intézett a törvényhatóságokhoz, azonban a jelen viszonyok közt, bármily fontos is e tárgy közgazdasági tekintetben, a legjobb akarat mellett sem lehet megfelelő intézkedéseket tenni vagy végrehajtani.

Ha azonban a közhídkérdés meg lesz, s a baromvadászokat — nagyobb piacok példájára — arval célszerűleg összekapcsoljuk, akkor nemcsak ez intézkedések keretéből vihető lesznek, de meggyőződésünk szerint rövid idő alatt sikerülni fog hazarészünkben Kolozsvárt az állatkereskedést, illetőleg egy oly központot létesíteni, mely nemcsak városunknak válna anyagi hasznára, de bizonynyal hazarészünk állattenyésztésének fejlesztésére is hatalmas befolyással lenne.

Az állatkereskedés mikéntjére két főtegyező van első sorban befolyással: a megfelelő szállítási eszköz, vagyis a közlekedés s a piac.

Utunk ha nem is kifogástalanok, de meg lehetők, a közelebről kiépítendő apah da — szásztréni utvonal, a Mezőség jórészt közelebb hozza, vaspályánk is van, bár itt is a szállítás sok tekintetben szabályzandó lesz; piacot pedig városunkban, már annak földrajzi fekvésénél fogva is, erős akaratú párosult kitarással, nem lesz nehéz teremteni.

A közhídkérdés kérdését tehát nemcsak városunk, de állatkereskedésünk — s így közvetve állattenyésztésünk érdekében sem tartjuk halaszthatónak, s így a városi bizottság fentebbi határozatát csak helyeselnünk lehet.

Nemzeti színház.

(Egy pohár viz. — A zsidóhölgy.)

Szerdán (december 29-én) egy rég nem látott vigjáték: Scribe szelleműs. „Egy pohár viz”-e került színpadra, melyet kár olyan ritkán hozni színre. Gyakrabban jelenhetne meg és erősebb joggal a repertoireon, mint más selejtes művek, melyeket csak az tart még felszínen, hogy újabb keletiek.

Az „Egy pohár viz.” ha jól emlékszünk,

A myrtus átmenve egészen a nép életbe, e módon uralkodott Görögországban akkor, „a midőn az istenek a szép világot kormányozták.”

A myrtus nemcsak a szerelem, hanem a halál jelképe is volt.

A régiek képzelete, Proserpina elrablása után az alvilágot, egy mindig zöld növényzetet látta el, a hol a myrtus örök zölden diszlett s azon árnyék utakat képezte, hol a viaszhatlanok járkáltak — a sohajtozóknak valóban sajátos sétatányán, Virgil ezt mondja róla:

Nec procul hinc partem fusi monstrantur in onnem

Lugentes campi, sic illos nomine dicunt. Hic, duos durus amor crudeli tate peredit. Secreti celant calles, et myrtea circum. Silva tegit. *)

Vénus mint Libitina és Aphrodite Epiymbia a sirnak kormányzója s egyuttal a halálnak és temetésnek istennője volt, ki mindent életre hívott, de egyszersmind mindent magával vitt az alvilág sötét kebelébe, hogy mindent ujja alakíthasson; így a myrtus mint a halál virága, a régiek síremlékein látható volt, s minthogy elfogadta azt, hogy a ki meghal, újlag paradicsomba jut, a kedvesek sirjait e csemetékkel vették körül; a melegebb éghajlat kicsalta a fűszeres illatot, s beillatozva

*) Nem messze mutatkoznak mindenfelé gyászoló mezők. Így hívják népszerűen. Itt azokat, kiket kemény szerelem egyetlen méreggel fölemésztett, a rideg ösvények elrejtik, s elakarják köröskörül myrtus erdők.

utolsó ízben Jókai Mór né vendégszereplés alkalmával került volt előadásra a kolozsvári színpadon.

Tán mondanunk sem kell, hogy e művésznő kitűnő ábrázolása önkénytelen írói-kelt emlékképe a tegnapi előadás att, mely azonban a nélkül, hogy elhomályosítsa volna azokat, nem sorozható épen a gyengék közé. Legálább a mi színházi viszonyaink között meg lehetett vele elégedni: mindegyik szerep szintársulatunk legjobb tagjainak részében volt, a kik mindnyájan gondosan, — habár nem épen nagy készséggel — játszottak le szerepüket.

A négy fő szerepet E. Kovács Gula (Bolinbrooke gróf), Némethi Irma (Malborough hercegnő), D. Boér Emma (Abigail) és E. Kovács Gyuláné (Anna királynő) játszták, — de pedig leszámítva egyes részleteket, mindnyan meglehetősen helyes felfogással, a náluk otthonos routinnal, de nem épen annyi eleganciával, amennyit ilyes kiválólag salon-szerepek követelmé meg a színművésztől.

S ez főként Némethi Irma k. a. Malborough hercegnőjére és D. Boér Emma asszony Abigailjére szól: általában, azaz egészben véve, mindketten élénken s gondosan játsztak s meglehetősen általánosan alapvetőket; de itt-ott igen erősen, mondhatni dőlván árnyaltak, úgy, hogy ez a tulerős marrozás több helyt az előző finomság és elegancia rovására történt. P. o., mikor Bolbrooké genialis sakkhúzása sikerül: egy Malborough hercegnő, e s szelleműs diplomata és szeretetreméltó magasarány hólgy — szellemének erejével és modorának finom halakonyaságával egy királynőt s egy egész királyi udvart tud bilincsekben fogva tartani veresége fölötti bosszúságának nem ad oly brusque jelekkel kifejezést; ellensége előtt ne árulja el beurejét olyan, mondhatni közönség módon (főlemmel kézzel fenyegetőve és sebbel lobbal rohanva ki a szobából, stb); s egy királynő estélyen és egy királynő jelenlétében nem ad olyan szinte zabolázatlanul heves modulatokkal és olyan, szinte kiáltással fajuló hatalmas hangokkal kifejezést feltékenységének meglepetésének és felindulásának stb. stb., min a mily erősen Némethi Irma k. a. e mozzatokban s még egynehányban színezett. Legesen más volt mind e részletekben egy Jókainé s egy Prielle Cornelia Malborough hercegnője! Mennyi finomság, kellem és elegancia minden szóban, minden tekintetben, minden mozdulatban!

D. Boér Emma asszony Abigailje elle ugyancsak ez irányban lehet egy kis kifogás emelni: ő is a helyzetek és kedélyhangulat tulerős színezésével (egy-egy tekintettel, p. o. mikor Malborough hercegnő előtte elhalad) egy-egy tulajdonul kiemelt hangsúlyozással stb megfosztotta több helyt a nemes, szeretetreméltó s kedves Abigail jellemét és modorát a finomság és kellem ama zemáncától, melynek angol királynő udvarhölgyének s egy Malborough hercegnő, bár szegénysorsu unokahúgának egész megjelenésében, minden szava és mozdulatában vissza kell tükröződnie.

A zsenge vonásokat már inkább eltalálta D. Boér Emma assz.; ámbár itt is egy páromozzanatban túlságos élénkeskedésével (p. o. egy-egy, inkább gyermekleányához illő szókellő járással stb.) a természetesség rovására a helyet, védte a rothadástól.

Euripides Elektrájából megtudjuk, hogy az, a ki egy meghalt ellen, mint tanu lépett fel, előbb sírjára myrtuságot helyezett, annak jelül, hogy csak az igazat fogja mondani.

E szokások felett századok tüntek el; vajjon zöld-e még a myrtus a paphosi ligetben, hol Venus a tengerből a földre szállott ki s legrégibb templomában a hívő sokaság vérméltó áldozatot, virág koszorukat és tömjént mutatott be? Nem tudjuk, de a színlakon és hegyeken vadon növe zöldel még napjainkban is s ugy halljuk, hogy az új görögöknel a lelkes, az esketési szertartás alkalmával az egybekeltéknek azon pillanatban nyujt által egy myrtuskoronát, midőn az ünnpélyes „igen” örökös szövetségre ajkairól elhangzik, midketőt a szerelemnek szentelt jelkép védelme alá helyezvén.

A mint a rómaiak majd minden cultur történeti szokást a görögöktől átvettek, így történt ez a myrtus kultussal is.

A rómaiak Romulusnak, istenítése után, Luirinus nevet adtak s tiszteletére templomot emeltek. Ez porrá ment, de Lucius Papirius Cursor consul alatt Kr. e. 306-ban ismét újból felléptetett; ezen volt Romában az első napi óra, s e templom előtt állott két myrtus fa egyik a patriciusok, másik a plebejusok osztályát representálta; e fáknek növése és ereje, vagy szárazsága és veszendősége jelentette egyik vagy másik pártnak tulsádtát.

Győzelmek alkalmával is használták a myrtust s az ily koszorút: „Corona ovalis”-nak hívták.

(Vége következik.)

résben akart festeni — vagy talán csak véstlenül festett? —

Egyszóval: sem Némethi Irma k. a., sem J. Bér Emma asszony nem adtak teljes, összhangos, minden részletben alapos előkészítéssel kidolgozott képet. Mindkettőjüknek voltak azonban igen szépen sikerült részleteik, melyek a legjobb előadás keretében is beillettek volna.

Mindkettőjükre, valamint E. Kovács Gyuláné asszonyra vonatkozólag szinte meglepetéssel kell még emelnünk, hogy a toilettéjükre nem fordítottak valami nagy gondot. S ez nem egyedül s nem is főleg abban az irányban értjük, melyre nézve az általános nyomorúság jelen viszonyok csaknem teljes mentességül szolgálhatának; hanem inkább az izlés, czím és összeállítás tekintetében. Ebben a tekintetben meglehetősen ellentétet képeztek a valóban szép új diszlettel, butorozattal és a férfiszerepekkel szemben.

Leggondosabb legkönyvedebb, legelőkelőbb s legnobb volt ma az E. Kovács Gyula Bömbroce grófia: igazi diplomata, elegáns, itt-ott gunyában és élceiben egy kissé erősen marquizott, de azért mindenütt mindig finom, szelleműs, „gentleman.”

E. Kovács Gyuláné asszony is kellő készséggel s gondos alakítással játszta a királyné szerepét; ámbar egy-egy helyt tulságosan hlk beszédje miatt elmosódott a helyzet és alk jellemzése.

Végre még Szacsivairól kell megemlékeznünk ki Masshamet személyesíté, természetes, de olykor-olykor nem eléggé élnék vonásokkal s nem épen nagy melegséggel.

Tegnap (csütörtökön, dec. 30-án) ez éven első operai előadásul „A zsidónő” Halóvy szp operája került ismét színpadra. Ismét, mert ebben a hónapban már másodszor, még pedig nem oly rég élveztük már. Általában operaiszemélyzetünk nem igen fejt ki nagy buzgalmat, sem a változatosság, sem az előadások sikere tekintetében. Alig van 7 vagy 8 operai műsorba főlvé, a miből természetesen az következnek, hogy annyiszor élvezi ugyan azt a művet egy év alatt a közönség, hogy bármilyen szépek legyenek is azok máskülönb, még sem tudnak nagy vonzerőt gyakorolni a mi közönségben sem valami népes közönségünk; dekinve attól, hogy még ennek a néhány dalminek az előadása sem igen felel meg minőg, a legméltányosabb kíváncsnaknak sem.

Különb az utóbbi megjegyzés nem vonatkozik „A zsidónő” csütörtöki előadására. Mert mind a magán énekesek, mind az énekesek, sőt — kivételesen — még a zenekar is, cseéretesen oldották meg feladatukat.

Neszedva Anna k. a. (Recha), Szabó Imre ur (Arnold) és Zajonghi ur (Eleazar) mind olyanszépen énekeltek s kifejezőleg játsztak, hogy teljesen meg lehetünk elégedve. Marcell urnak (Gilbert de St. Mara) és Szabó Antónia kiasszonyoknak szintén volt egy-két csinos sikerült részletök. A karok pedig, egyenként, kivételével, mind szabatosan s kellő erővel vltak exequálva; ámbar a női-kar ma is, mint mindig, kevésbé tudta megállani helyét. Erre kérvé általában azt tapasztaljuk, hogy a női kar nemcsak gyöngyöb erőkből van összeállítva, mint a férfi-kar, de legtöbbször nem is olybiztos feladatában, mint ez, a min pedig ey kissé nagyobb szorgalom és gond segíthetne.

RODALOM.

Alfréd regénye.

Az a czime Vajda János legújabb költői beszédekének, mely, nem kételkedünk, hullámokot vert irodalmunkban s mely után, hön kptt a költői műveért lelkesülő közönség. E nem is csoda, Vajda János ama költők kéé tartozik, kikkel határozottan rokony vagy denszenvezünk, kit a kritika megádmahat több oldalról, de közönyös nem lehet vele szembe sem a bíráló, sem az olvasó közönség. A ő, mondhatnók: excentrikus, vadon regiókbe kalandozó poezise vonz, vagy eltaszít, mint :delej. Találólág irta róla Jókai M.: hogy kltészetében „keverve van a gyöngy a makkal.” Igen, akadunk akárhányszor és akárhány művében makkra is, feles számmal, de ad ztán gyöngyöket is, melyek örök értéket képviselnek. Költői egyéniségét nem tagadta reg ez újabb művében sem, sőt mondhatjuk: hatványozott mérvben állított előtérbe.

D szóljunk egy kissé a költői beszély keretéről

Afréd, a regény hőse, egy sziv-viszonyának írténétét beszéli el baráti körben, midőn együtt ültek világos hajnalig, „Imgeniuszok, tarjagons csibukfűst-Fűk között, egy király-utczai kurlangban, az „örök világoasságban.”

Alfréd örült hével szereti Izidorát, a tetsző, kaczer leányt, kinek

„Zsarnok szépsége biztosabban őlt, Mint egykoron az égből földre küldött Öldöklő angyal . . .”

A hős, reménytelen szerelme kinjai közt elszenderülve, csodás, lázas álmot lát, mely a végítélet képét tárja föl előtte s miután a világ, az emberiség kivész s a

„ zür
Teljességének tizenkettedik,
A tökéletes esztétetés
Öldöklő s új világot alkotó
Örja . . .”

elkövetkezik: új föld kezd tömörülni s a hős egy csabos szigeten, egyedül találja magát imádottságával. A lég balzsamot lehel,

„Felséges, ünnepélyes volt a táj,
Szent volt a béke, mint a szent-egyházban.
Az ébredő madársereg dala,
Mint hálá ima, áhítatszerűn,
Szűzen fogant virágok illata
Mint áldozat-tömjén szállt ég felé . . .”

Alfréd ittasult, vak rajongással rohan kedveséhez, hogy karjaiba zárja s ime, a sziv alatt,

„Nagyságra, színpa egy epernyi bimbó,
Egy törzsúráshoz teljesen hasonló . . .”

jegyet talál. Örült kinnal csókolja a halálhozó sebnék vélt jelet, midőn

„Szégyen és haragtól villámló szemekkel
Íjedt föl Izidóra, éleset
Sikoltva . . .”

Eddig tart az álom. A hős fölébred ismét a valóra, a reménytelenségre s úgy érzi, hogy már gyűlölni is kezdi Izidorát,
„De csak miként vakbuzgó vértanu
A máglya lángját, melyről azt hiszi:
Hogy annak szárnyain az örök üdv
Menyországába emelkedhetik . . .”

Elhatározza: hogy még egyszer elmegy Izidórához, annál inkább, mert épen egy levélkét kap tőle, mely

„ bár hideg, simán
Üdvias: de mégis kérlelő,
A gyűny-kacajjal sértett illetet,
Engesztelő”

Köteménybe önti phantastikus álmát, hogy majd felolvassa Izidórának, és meglátogatja. A hölgy ismét mosolyog, incselgő,

„Egyszóval szédítő volt, mint az örvény
A Lomnicz éln, ezer ölyvi mélység
És ama zúgó tarpatak fölött,
Mely, mint örült mennyasszony a templom-

(bul,

Rémes sikoltozással fut ki a természet

E egyszerű szentegyház-ajtáján”

Alfréd olvasni kezdi köteményét a hölgynek s midőn e sorokhoz ér:

„A sziv alatt, hogy kissé alantabb,
Nagyságra, színpa egy epernyi bimbó,
Egy törzsúráshoz teljesen hasonló . . .”

Izidóra ijedten sikoltott fel, épen mint a hős álmában. E perczben lép be gróf Kiátszky Oszkár, dzsidás-hadnagy, követve a termébe siető Izidórát s midőn az ajtó mögöttük bezárul, a hős e szavakat hallja a hölgytől a hadnagyzhoz intéztetni:

„Ön nyomorult, alaváló.” . . .

Alfréd kétségbeesve ért meg a valót. A jel, mit ő álmában a hölgy szíve alatt látott, valóban is létezik hát s azt férfiszem — e hadnagy — látta is, s Izidóra most azt hiszi: hogy kedvese árulta el a titkot. Megvan tehát bukva

„Az élve istenített, hön imádot,
Felséges eszmény — Izidóra, a szűz!”

A vetélytársak Svájcz határán párbajt vívnak s Alfréd elejti ellenét, s bujdokol a törvény elől. Izidóra nyomom követi őt mindennél, de Alfréd szerelmének vége. Oszor-szágban találkoznak mégégszer, egy szép kis erdőcskében s Izidóra ábrándos búsan sutogá:

„ Istenemre,
Tudom, mit gondol ön, de rút gyanúja,
Az nem igaz!
s e szavakkal eltávozik.

Alfréd, érzelmei új hullámszába jöven, a hölgy után siet s beérve, féltéidre borul előtte s rebegi:

„Izidóra . . . bocsánat!”

De Izidóra csak e perczre várt. Ismét a régi volt,

„Tekintetében oly mély, átható
Uralkodó, megvetés nyilat . . .”

lővelte Alfrédre, mint egykor. „De így jó” . . . szól a hős,

„Most marokquittak vagyunk, madame, jegyzem meg,
Mosolygva s térdemről leverve a port.
Aztán nem látam őt többé!” . . .

Ennyiből áll a rövidségében oly pikáns történet.

Nem lehet feladatunk, Vajda János e művének kritikai méltatására bocsátkozni, csupán vázlatban akartuk bemutatni e költői beszélyt, Vajda János ama költőink sorába tartozván, kinek műveit irodalom-barátainknak végre is ismernők kell.

Nem lehet tagadni: hogy a költői erő itt-ott póriasságba, durvaságba, a ha-

sonlatok túltömöttsége erőltetésbe s a képzelem csapongása itt-ott az abszurdumok világába téved: de meg van benne a szenvedély őseréje, mely kivált újabb költői nemzedéknkből, csaknem egészen hiányzik s teljesen bír a hangulat-ébrésztésre szükséges eszközökkel.

A ki elolvassa „Alfréd regényét”, az bizonynyal reá fog ismerni ebben is a „Szerelem átka” szerzőjére.

I. Gy.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapest deczember 31. 10. ó. 45. p. d. e.

Érkezett, deczember 31. 11. ó. 15 p. d. e.

Az osztrák miniszterek három napra alkudozásokra a jövő hét elején [Budára jönnek. Ma a képviselőházban a törvények kihirdetésére ülés lesz. A kisbirtokosok földhitelintézetének kiadottsága a kormány tagjaitól igen biztató ígéretekot kapott,

NAPI HIREK.

Kolozsvár, decz. 31. 1875.

— **Boldog ujesztendőt.** Ismét lemorzsoltuk az örök idő egy parányi darabkáját, melyet „esztendő” név alatt ismer a világ. Egy pirulával kevesebb maradt az emberi élet skatulyájában, melyben kinek-kinek meg vannak az ő esztendő-labdacsai s mindnyájan szedegetünk belőle, ki mosolygva, ki félrevonva tőle a száját, egész keresztényies önmegadással. Hiszen végre is nem egészen siralomnak völgye ez a föld s „jó” minékünk szemekkel nézni a napot. „S még a ki zugolódik, sőt dühög is földi élete ellen, az is úgy jár vele, mint az erdőn fát szedegető öreg ember, ki, midőn kérésre megjelent előtte a halál, csak arra kérte őt, hogy — segítse fel a hátára azt a kis csomagot. Talán nem cselekszünk hát helytelenül, ha legelőbb is hosszabb életet kívánunk közönségünknek — márcsak lapunk érdekeiben is — hogy még sokszor mondhasssák el január 1-én: „Ejnye, be rossz év is volt az a másik!” — a melyik „másik” persze minduntalan meg fog ujni. Ne legyen soha áressége a fejeknek, szíveknek és az — erszényeknek. Adj meg a sors a szegény embereknek a mindennapi kenyeret, a farsangoló szép hölgyeknek a mindenesti táncost s a fiatal leánykáknak a várt vőlegényt, de a ki ne táncoljon mindig úgy, a mint ő k akarják. Ne legyenek halottak a remények, de a halottakat is kísérelje el sirjokig a remény! Sz apró-cseprő életküzdelmekre borítsa reá fényes szárnyait egy ragyogó eszmény, a minden éstetartó egy cölra lelkesítő haza, melynek munkása legyen mindenki, ur és szegény, koldus és király, férfi és nő egyaránt. És ne válasszák el a politika küzdelméi a hazafit hazafitársától, a családokat a családoktól, a népeket a népektől, egyáltalában: „Adjon isten, a mi mi cs, ez új esztendőben!

— **A m. kir. pénzügyminiszter** Szűllő Géza bányagyakornokota kapnikbányai bányahivatalnál III-ad osztályu bányatisztte nevezte ki.

— **A kolozvári m. kir. pénzügyigazgatóságnál** Stuckheil Gyula II-od osztályu pénzügyi fogalmazó-fokozatosan I-od oszt. pénzügyi fogalmazóvá léptetett elő.

— **A m. kir. pénzügyminiszter** Mody Elek telekkönyvi-helyszínelési volt főfelügyelőt a kolozvári törvényszékhez telekkönyvvezetővé nevezte ki.

— **B. Simonyi Lajos**, mint újabb beszéli k, legközelebb leteszi a kereskedelmi miniszteri tárczát. Már előbb le akarta tenni de utódja nem akadt. Folyvást Kautz Gyulát emlegetik.

— **Színházi körökben** az a hirtartja magát, hogy jövőre az igazgatóság megszünteti az operette-előadásokat s egész buzgalmat a dráma és opera erősítésére fordítja. Szívesen üdvözlölnék e reformot, mert az oly költséges s legtöbb esetben mégis csak haszontalan, izlésrontó operettek helyett, bizonynyal akárhí szívesebben gyönyörködik egy kitűnő, választékos opera, vagy drámai előadásban.

— **A besztezercei** szász gymnasium igazgatójává e hó 26-ikán Kramer Frigyes választott meg.

— **Nagy-Szebeni** bál-naptár. A szebeni redoute-ban a következő táncvigalmak fognak tartatni, január 8. jogászbál, 13. első álarcosbál, 14. tanulók bálja, 15. iparos egyleti bál, 20. második áltreos bál, 22. caszinóbál, 27. 3-dik álarcosbál, 29. a munkás önképző egylet bálja. február 3. negyedik álarcos bál, 5. Lövészegyleti bál, 10. ötödik álarcos bál, 12. zeneegyleti bál, 17. hatodik álarcos bál, 19. caszinó-bál, 24. utolsó álarcos bál, 26. a casinó álarcos bálja, 29. fortuna álarcos bál. A nagy-szebeniek ebből láthatólag vigan akarnak lenni a farsangon. Szép tőlük,

ha telik. Kolozsvár aligha fog ennyit táncolni s meg lesz elégedve, ha báljaiból kevesebb bukik meg, mint a mennyi sikerül.

— **A királyi pár** a gödöllői kath. templomnak számos becses tárgyat ajándékozott. Többek közt egy strassburgi rézöntő által művészi izléssel készített 3 láb s 2 és fél hüvelyk magas bronzfeszületet, mely az 1870. évi porosz-francia háboru alatt ostromlott Strassbourg felgyújtott cathedralis templomának lezuhalt ércfedelének töredékeiből öntetett. A feszület aranyozott talapzatán e felirat olvasható: „Fondue avec les debris de la toiture de la Cathedrale Strassbourg incendiée dans la nuit du 25 Aout 1870”. Továbbá egy selyem misemondó ruhát és arannyal átszőtt vörös köpenyt, melyet királyné 6 felsége 1870-ben Meranból küldött a templom számára. A templom birtokában van még egy tabernaculum, mit III. Ferdinánd neje Eleonora a 17-ik század második felében Bambergben csináltatott 15000 renusi forintért; az özvegy királyné elhalása után Grassalkovich herczeg vette meg 6000 forintot. Igazi remekmű.

— **A Kisfaludy-társaság** ülése decz. 29. Nagy számmal egybegyűlttagok és közönség jelenlétében Gyulay Pál elnök szomorodott szívvél jelenté Toldy Ferencznek, a Kisfaludy-társaság tagjának, elnökének és megalkotójának halálát, Röviden és velősen jellemezte működését s méltatta érdemeit. — Indítványa, mely szerint özvegyéhez részvénytulajkozat készítéséket és egy sírkő felállítását eszközöltessék, közhelyiséssel fogadtatott. Ugyancsak elnök bárá Kemény Zsigmond halálát jelenté be, kinek arcképe le fog festetni és a társaság teremben fog felfüggesztetni. A tagok és a közönség felállva hallgatták végig elnök e jelentését. Ezután Henszlmann értekezett folytatódásgosan az egyiptomi művészetről, több tárgyat mutatott be részletesen leírva. Arany L. Homér „Iliás”-ából olvasott fel mutatványokat Baksay fordításában. Alexandrin versmértekben van írta. Greguss, Csalomjai fordításában Horác 16-ik epistoláját olvasta fel és Pósa Lajosnak két eredeti költeményét: „Az én aggodó anyámnak” és „Esik a hó” c. a. Az elsőben szerző jövőjébe vetett hitét tolmácsolja, a másodikban megn szobában dudorászik, kacagva a künn zugó vihart. Végül Dalmady mutatta be Palóczy Lipótnak két ügyesen írt költeményét. Ezután több folyó ügy intéztetett el. A januári ülésben nemcsak tag-, de tisztválasztás is lesz.

— **A Szécsenyi-szobor** a bécsi öntődében öntés alatt van, sőt egyes részei már el is készültek. A delegatio alkalmával eszobort többen megtekintették s több oldalról aggodalom nyírvánult: vajjon megfelel-e a szobor ama műgényeknek, melyek ily nagy férfiu emlékéhez kötvék. Többen határozottan elítélték a szobort. Waldstein János bizottsági elnök tehát e hó 19-én bizottsági ülést hívott össze s a bizottsági tagokon kívül még számosaknak küldött meghívást. A meghívottak közül — bár 71 meghívó küldetett szét — csak 12-en jelentek meg. Az elnök előadta azt, a mi eddigé a szoborügyben történt s elmondá a bírálatokat s felbírálólatokat, melyeknek a szobor alávetetté, azzal végezvén, hogy öntés alá csak akkor vettetett, mikor Wolf berlini akadémiai tanár és európai nevű szobrász a vázlatot megbírálva, arról elismerőleg nyilatkozott. A jelenlevők közül többen elmondák kifogásait a szobor ellenében: e kifogások azonban részben figyelembe nem vehetők, mert az illetők csak egyes darabjait látták s nem együtt az egész szobrot és így arról nem ítélfelnek, részint pedig az ellenvetések olyneműek voltak, melyek művészi tekintetből nem nyomnak a latban, vagy általában az öntés technikájában való járatlanságról tanuskoztak. A gyűlés tehát kimondá, hogy az öntési munka folytatassék, egyidejűleg javasolta az elnök, hogy az aggodók megnyugtatósa végett a jelesebb bécsi szobrászok, névszerint Zumbsek és Khuntmann a vázlat megbírálására szólittassanak fel s ha, szükséges a lehetőségigné mi javítás megírténjének a művön. Ezt elfogadták.

— **A lövészegylet** kitűnő zenekarát a játékosny növegyetnek szegényei javára rendezett báljára mindendij nélkül felajánlotta.

— **„Corpus poetarum.”** Az akadémia már régebben elhatározta a régi magyar költők munkáinak hiteles szöveg kiadását egy nagy gyűjteményben. A szerkesztésre Toldy Ferenczet kérték föl, ki e vállalathoz nagybárá össze is gyűjté már az anyagot, s lemásoltatta a régi költők műveit. E közirathalmazt az akadémia most át fogja venni s a gyűjtemény szerkesztőjének, a nyelv-és széptudományi osztály Szilády Áron t választotta.

— **Fegyelmesszt szerkesztők.** A bukaresti kormány röviden bánik el a rakonczatlan vöröspárti lapok szerkesztőjeivel. A „Poporulu” és a „Telegrafu” szerkesztője: Besarabescu és Fundescu a börtönben ülnek. Dámó Ferencz pedig az Europe Orientale szerkesztője száműzetést. Szolgálgion tanuságos tudomásul a nálunk szabadon rakonczatlankodó Babesek és Militicsoknek.

— **Nyu'ak a postán.** A berlini postakörükben a következő vidám történet circúlál: Egy danzigi állatkerttulajdonos egy pár eleven nyulat rendelt meg vidéken. Mivel a posta eleven nyulat nem vesz föl szállítmányul, a küldő arra a genialis ötletre jött, hogy — a nyulatokat chloroformmal elkábítja. A mit kigondolt, meg is tette. A tetszalótt nyulatok feladatnak a postán s a küldő meg van győződve, hogy küldeménye pontosan kézhez jut, mivel a chloroform adagja pontosan ki volt számítva. A nyulatnak eszméletlen állapotban kell maradniok, míg a postáról le nem vették. Hanem mi történt. A vonat elkésk és a postai szállítmányokat a csomagkamrába zárják, hogy másnap expedíálhatók legyenek. — Másnap reggel egy szolga a kamrába jön s keresi a 108. számú csomagot, a két nyulat tudniillik. Hanem a csomag nincs sehol; az ablak rácsos, az ajtó sértetlen, úgy hogy az eltűnés tökéletesen érthetetlennek látszott, az egész személyzet összefut a kamrában, hogy a nyulat oda vannak. A szolga még egyszer körül világit a teremben — hirtelen felugrik az egyik nyul, mely még tegnap élettelen volt s rohan ki az ajtón. Míg a jámbor ember a sajátságos tünemény felett csodálkozik, felugrik a másik nyul is és világosan látni engedvén a hátára ragasztott „108.” számot, az első után elszalad. Ez már még egy csomagoló idegeinek is sok, — az ördögös nyulat úgy megijesztették, hogy csaknem összergyott. Szerecsére nem sok idő múlva megjelenik a czimzett a nyulatok átvenni; akkor aztin ki derült a boszorkányság. A megchloroformozott nyulat azonban természetesen maig is oda vannak.

— **Apró hírek** Major Pál miniszteri tanácsos és Szegfi Mór, titkár a földmívelésipar- s kereskedelmi miniszteriumnál állásukról felmentettek. Gr. Bismark Herbert, az állam cancellár fia, állítólag, Taverna olasz grófnót veszi nőül, gr. Taverna örnagy szép leányát. New-yorki hírek szerint, egy Wood Samuel, nevűnyolcvan éves agglegény milliókat adott egy alapítandó „American College of music” javára. A hernaalsi intézetre tett adakozásból 142,012 frt 13 krt készpénzt és 7200 frt kötvényt mutattak ki eddigé a hivatalos lapban. — Br. Pitha Ferencz a világhírű sebész-műtő és tanár Bécsben, közelebből meghalt. Izabella ex királyné és három gyermeke kanyaróban betegien fekszenek. Dr. Martin Konrád paderborni püspököt törvény-sértés miatt 2400 márka pénzbírságra, vagy behajthatlanság esetben 24 heti fogságra ítélték. A püspök nem fizetett, sőt Weselből, hová fel-lebbezve volt, titokban távozott. A paderborni törvényszék most elfogatási parancsot bocsátott ki s a püspök ismertető jeleit közli. Görögországban a Zeus templománál nagybecsű szoborműveket találtak. A Pausaniásról ismeretes párkányzat néhány részét találták meg a templom keleti és nyugati oldalán. Az alakok, főleg Niké szobra, a Phidias korabeli legjelesebb mesterek valamelyikének kezére mutat.

KÖZGAZDASÁG.

Erdélyrészi piacok árjegyzéke.

— **Deés** piaci árjegyzéke: deczember 28 ról, (auszt. mérő középár.) Tisztabuza 3 frt 40 kr, elegybuza 3 frt — kr, rozsa 1 frt 80 kr, zab 1 frt 10 kr, egy mássa széna 2 frt, 80 kr, m. alomszalma 60 kr, m. zsupszalma 1 frt, kr, egy öl fa 8 frt — kr, ft. marhahus 12 kr konyhalisz 7 kr, borsó 20 kr, lencse 20 kr, paszuly 16 kr, köles 24 kr kupája, burgonya — frt 80 kr, port disznózsír 70 kr, ft. hagyma 6 kr, font Fokhagyma 12 kr.

— **A szamosújvári** piac árai decz. 27-ről. 1875. (alsó auszt. mérő középár.) Tisztabuza 3 frt 20 kr. Elegybuza 2 frt, 40 kr. Rozsa 1 frt 80 kr. Zab 1 frt 30 kr. Szénam. 1 frt 60 kr. Alomszalma m. 50 kr. Zsupszalma m. — kr. Egy öl fa 14 buv. 18 frt. Fagygyugyertya ft. 40 kr. Marhahus ft. 15 kr. Konyhalisz kp. 7 kr. Rizs kp. 20 kr, Gyöngykása kp. 32 kr. Borsó kp. 15 kr. Lencse kp. 12 kr. Paszuly 10 kr. Pityóka vk. 1 frt — kr. Disznózsír ft. 60 kr. Hagyma ft. 7 krajozár, Fokhagyma 12 krajozár.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Deczember 30-án 5% Metaliques 6940 frt Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 73.65 frt. 1880-iki államkölcsön 111.90 Bankrésztvények 918.— Hitelrészvények 201.50 London 112.90 frt. Ezüst 10410. Cs. kir. arany 532.—. Napoleon'or 906¹/₂, 100 mark német ér tku 56.—

Urbéri kötvények: Magyarországi 7975 Temesvári 7975. Erdélyi 7925 Horvátország 83.50.

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

